

Een Senaat zonder senatoren en een echte federale Kamer

(in *De Standaard*, 25 juni 2003)

Philippe Van Parijs, hoogleraar aan de l'UCL

Kris Deschouwer, hoogleraar aan de VUB

Het Arbitragehof heeft de uitslag van de jongste verkiezingen gevalideerd. Maar het heeft meteen ook voor de volgende verkiezingen de mogelijkheid uitgesloten om kandidaat te zijn voor zowel de Kamer als voor de Senaat. Die dubbele kandidaatstelling was mede het gevolg van het paradoxale gegeven dat het bij de Senaatsverkiezingen mogelijk is om hoge persoonlijke scores en dus een hoge democratische legitimiteit te behalen, terwijl het de Kamer van Volksvertegenwoordigers is die veruit de grootste reële politieke macht heeft.

Wij zouden willen voorstellen om deze anomalie uit de wereld te helpen met een wijziging van het tweekamersysteem die in één moeite aan het federale politieke werk ook een stevige vernieuwende impuls kan geven.

Voor de verkiezing van de Kamer van de Volksvertegenwoordigers stellen we voor om 30 van de 150 zetels proportioneel te verdelen in één enkele kieskring die het hele land omvat. De 120 overige zetels worden dan verdeeld in het kader van de huidige provinciale kieskringen. Net zoals in Duitsland en in vele andere landen die zich op dat Duitse model geïnspireerd hebben, brengt elke kiezer dan twee stemmen uit voor de verkiezing van één zelfde assemblee: een stem op een federale lijst en een stem op een provinciale lijst.

Om hun kopstukken toe te laten stemmen in het noorden én in het zuiden van het land te behalen, en op die manier een echt mandaat voor het samen besturen van het land te verkrijgen, zullen de politieke families allicht geneigd zijn eerder één enkele federale lijst dan twee verschillende lijsten voor te stellen. Zodra één familie voor die strategie kiest, zullen de andere ongetwijfeld volgen. De nog hogere en nooit geziene electorale scores die op die manier kunnen worden behaald zullen de politieke kopstukken ertoe aanzetten om meer dan vandaag het geval is in hun woorden en daden een echt federaal profiel aan te nemen. Het Belgische federale bestel, dat nog op zoek is naar de juiste evenwichten, kan op die manier een grotere maturiteit verwerven. In federale verkiezingen zit dan een stuk federale logica en alleen in de regionale verkiezingen een louter regionale logica.

Het is echter ook nodig om de Senaat te bevrijden uit de droeve toestand waarin het huidig statuut hem gestort heeft. Hij bestaat nu uit een bonte mengeling van stemmentrekkers die niet van plan zijn hun mandaat op te nemen, van vedetten allerhande die zich nog afvragen wat ze er precies zullen uitrichten, van opgeviste en vaak gefrustreerde

gebuisden van de Kamerverkiezingen en van cumulerende zogenaamde Gemeenschapssenatoren, die naast hun functie als lid van een gewestelijk parlement en van een gemeenschapsparlement ook nog verondersteld worden op een ernstige wijze deel te nemen aan de werkzaamheden van de Hoge Vergadering.

Om dit pathetisch bestaan te beëindigen is het niet nodig om een kopie te maken van het Amerikaanse model met een gelijk aantal senatoren per deelstaat of van het Duitse model met vertegenwoordigers van de regeringen van de deelstaten. De specificiteit van het Belgische federalisme, met zijn paritaire regering en met ingebouwde evenwichten zoals dubbele meerderheden, biedt aan de gewesten en gemeenschappen reeds de nodige ruimte om elkaar te ontmoeten en om hun onderlinge conflicten uit te vechten en te beslechten. Dat kan aldaar veel efficiënter gebeuren dan in een Senaat die zou omgevormd worden tot een 'ontmoetingsplaats van de gewesten en gemeenschappen'. Omdat die ontmoetingsplaats in de praktijk reeds bestaat, zou de Senaat opnieuw een lege doos worden.

Indien de Senaat nog een nuttige rol te spelen heeft, is het niet als ontmoetingsplaats, maar wel als reflectiekamer, als een assemblee die luistert naar de samenleving zoals die dat gedaan heeft bij het euthanasiedebat. Maar om een dergelijke collectieve en zinvolle reflectie te organiseren over fundamentele maatschappelijke uitdagingen, is een vergadering van politieke mandatarissen of gelijk welke permanente vergadering allicht niet het meest geschikte instrument.

Wij stellen daarom de creatie voor van een Senaat die een oord wordt van zorgvuldig voorbereide debatten, waarbij telkens voor een beperkte tijd een vergadering samengesteld wordt van deelnemers die vanwege hun betrokkenheid bij de materie of vanwege hun specifieke kennis terzake een probleem kan uitdiepen. De thema's zouden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgesteld worden.

Er zouden dan geen verkozen senatoren meer zijn, geen gecoöpteerden meer en geen door andere raden aangeduide senatoren, maar 'senatoren' van één dag of van enkele weken, in functie van de aard van het werk waarom de Kamer vraagt. Deze tijdelijke assemblees zouden uiteraard geen beslissingsmacht hebben of geen verplichting hebben om tot een meerderheidsstandpunt te komen. Maar ze zouden wel het recht moeten hebben om de nodige informatie te verkrijgen van de federale administratie, om leden van de federale regering te ondervragen, om onderzoek te bestellen en om experts uit te nodigen. Dit kan allemaal gebeuren met de steun van het secretariaat van de Senaat en met de middelen die vrijkomen door het verdwijnen van de huidige senatoren en van hun staf. De senaatsvergaderingen moeten in staat zijn aan de federale wetgever op een gemotiveerde wijze aan te duiden in welke richtingen het wetgevend werk mogelijk kan gaan. Daarbij zouden ze best vooral aandacht besteden aan de jongste en aan de toekomstige

generaties, die in onze electorale democratieën vaak tussen de plooien vallen.

Ziedaar dus ons voorstel: een Kamer die getransformeerd wordt in een echt federaal parlement en een Senaat die op een vernieuwende wijze gevormd wordt tot een instrument van reflectie, van transparantie en van lange-termijn denken.